

การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน

ดร.วิฑูรย์ สิมะโชติกส์
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

เมื่อ วันที่ 5 มิถุนายน 2555 ที่ผ่านมา เป็นวันสิ่งแวดล้อมโลก ครบ

ในวันสิ่งแวดล้อมโลกนี้ มีการเปิดตัวโครงการ “การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน” ด้านนโยบายสนับสนุนสำหรับประเทศไทย (Sustainable Consumption and Production: Policy Support for Thailand) ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือกับสหภาพยุโรป ภายใต้กรอบ “โครงการ SWITCH Asia” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนรัฐบาลไทยในการเลือก ปรับใช้และดำเนินการตามเครื่องมือเชิงนโยบาย เช่น กฎระเบียบและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมแนวทางการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนของประเทศไทยในระยะยาว

โครงการนี้จะเป็นการสนับสนุนให้ประเทศไทยมีโครงสร้างและกรอบนโยบายด้านการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนที่ชัดเจน มีความเชื่อมโยงระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดด้วย

โครงการนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพลังสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือ Green Economy ที่เกี่ยวข้องกันกับพวกเราทุกคนในฐานะพลเมืองโลก (Does it include you?) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ ส่งเสริมความเป็นธรรมทางสังคม รวมทั้งลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ

การที่บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อดำเนินงานอย่างบูรณาการร่วมกัน โครงการนี้จึงเริ่มต้นจากหน่วยงานสำคัญถึง 5 หน่วยงานด้วยกัน คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมโรงงานอุตสาหกรรม (ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม) และสาม กรมภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและในระหว่างดำเนินการตามโครงการภายใน 3 ปีนี้ ก็จะสร้างความมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ มากขึ้นตามลำดับด้วย

คำนิยามของสมัชชาโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาได้อธิบายความหมายของ “การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน” ว่า “การผลิตและการบริโภคที่สามารถตอบสนององความจำเป็นของคนรุ่นปัจจุบันได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่สร้างข้อจำกัดต่อความจำเป็นของคนในรุ่นถัดไป ภายใต้สภาวะที่มีอยู่อย่างจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ ที่ต้องสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น”

ในวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีการผลิตและใช้งานนั้น เราสามารถนำแนวความคิดตามคำนิยามข้างต้นนี้ไปใช้ได้ในทุกขั้นตอน

โครงการนี้ต้องการเน้นการผลักดันในเรื่องของ “การบริโภคอย่างยั่งยืน” ผ่านทางกลไกการจัดซื้อ จัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) เป็นผู้ดำเนินการ โดยได้ริเริ่มมาตั้งแต่ปี 2551 กับหน่วยงานภาครัฐในระดับกรมก่อนและจะขยายผลไปยังส่วนท้องถิ่น หน่วยงานในกำกับของรัฐและเอกชนต่อไป

การดำเนินการที่ควบคู่ไปกับการผลักดัน “การบริโภคอย่างยั่งยืน” ก็คือการผลิตเรื่องของ “การผลิตอย่างยั่งยืน” ผ่าน “นโยบายอุตสาหกรรมสีเขียว” (Green Industry) ของกระทรวงอุตสาหกรรม

“การบริโภคอย่างยั่งยืน” ยังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “การบริโภคอย่างพอเพียง” ด้วยคือ ถ้าบริโภคอย่างพอเพียงก็จะส่งผลต่อการผลิตอย่างพอเพียง ที่ไม่ทำให้มีการผลิตเกินความจำเป็น เพราะจะต้องใช้วัตถุดิบ หรือทรัพยากรธรรมชาติเกินความจำเป็นด้วย

และสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในเรื่องของการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยเน้นในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับพื้นที่ต้นแบบ ทำการรณรงค์ให้ข้อมูล สร้างแรงจูงใจต่างๆ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทำการวัดผลและนำบทเรียนที่ได้ไปขยายผลกับพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งมีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ดำเนินการ

การศึกษาทบทวนนโยบายและโครงสร้างหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน รวมถึงการสรุปบทเรียนจากส่วนอื่นๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำหรับการนำประเทศไทยไปสู่สังคมที่ยั่งยืน

โครงการนี้จะทำการพัฒนาระบบการติดตามผลและทำการประเมินผลสำเร็จด้านการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยเน้นให้เกิดระบบการติดตามผลที่สามารถทราบสถานะของประเทศและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการทำงานได้ ในส่วนนี้จะทำหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ดำเนินการ

ทั้งหมดทั้งปวงนี้ เป็นการสรุปย่อจากคำปราศรัยเปิดงานโครงการของท่านปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม **ครับผม !**